

Raadsvergadering
31 oktober 2013

Agendanummer

Onderwerp
Optimalisatie gescheiden inzameling oud papier en karton - gewijzigde versie

Steenbergen; 8 oktober 2013

Aan de raad,

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u een verbetervoorstel aan ten aanzien van de gescheiden inzameling oud papier. Deze is in samenwerking met de werkgroep oud papier tot stand gekomen. De werkgroep oud papier bestaat uit afgevaardigden van de 13 inzamelende instanties c.q. verenigingen, later genoemd verenigingen. Dit jaar is de werkgroep oud papier tweemaal bijeen geweest. Iedereen is zich ervan bewust dat zij vanaf 2009 alle mogelijke extra inspanningen hebben verricht en dat het helaas niet tot de beoogde toename van de oud papierinzameling heeft geleid.

2. Achtergrond

In 2009 is de werkgroep oud papier opgericht. Dit was naar aanleiding van een voorstel om een papiercontainer aan huis in te voeren. De verenigingen zouden op een alternatieve manier hun inkomsten kunnen behouden. Uw raad wilde liever dat eerst de mogelijkheden met de verenigingen werden bekeken. In het betreffende voorstel was een prognose gesteld om 84 kg oud papier per inwoner in te zamelen. Het landelijke CBS gemiddelde was 78 kg/inwoner. Na oprichting van de werkgroep oud papier is in het alternatief voorstel het (lager) doel gesteld om in 2010 te komen tot 70 kg oud papier per inwoner en in 2011 78 kg. Inmiddels zijn vele extra inspanningen verricht. Deze acties en de resultaten hiervan zijn steeds ter kennisname aan uw raad aangeboden. De inzamelresultaten geven aan dat de doelstellingen niet zijn gehaald. Afgezien van het feit dat de laatste jaren landelijk gezien minder papier wordt ingezameld c.q. in omloop is, zou er toch, zeker gezien de extra inspanningen van de werkgroep, een toename moeten zijn.

In juni jongstleden is aan uw raad de tussentijdse rapportage inzameling oud papier aangeboden. Hieruit blijkt dat de papierinzameling nog steeds een dalende lijn laat zien. Een aantal relevante gegevens bewijzen echter dat de resultaten van de inzameling in onze gemeente hoger zouden moeten liggen dan nu het geval is. Dit blijkt uit het volgende:

- Uit de regionale benchmark 2012 van bureau Milieu- en Werk blijkt dat het inzamelresultaat voor papier en karton in onze gemeente fors lager ligt dan in vergelijkbare gemeenten in de regio West-Brabant.
- In 2012 was de inzameling 59 kg inwoner, daar het landelijk gemiddeld CBS cijfer, bij een gemeente met dezelfde stedelijkheidsklasse, nu ligt op 75 kg per inwoner.
- Uit sorteeranalyses die in 2011 en 2012 in onze gemeente zijn gehouden bleek dat er nog een flink aandeel oud papier in de restafvalcontainers zit.

In de Duurzaamheidsnota Steenberg 2012-2020, welke in mei 2012 door uw raad is vastgesteld, wordt bij de ambities 2020 aangegeven om zoveel mogelijk in te zetten op duurzaam beheer. Dat wil zeggen een duurzame verwerking van het afval en een gescheiden inzameling van fracties, waarbij zoveel mogelijk dient te worden voldaan aan de landelijke doelstelling.

In de regionale afvalvisie, die in 2012 door het college is vastgesteld, is het doel gesteld om in 2017 te komen tot 150 kg restafval (incl. het grove deel) per inwoner. Momenteel ligt dit in onze gemeente op 269 kg/inwoner. Van alle gemeenten wordt verwacht dat zij zich inzetten op afvalscheiding in het algemeen.

Het is nu dus van belang om drastische maatregelen te nemen zodat de oud papierinzameling verbetert. Dit gebeurt in samenwerking met de inzamelende verenigingen.

3. Overwegingen

Effect intensivering communicatie - TRIADE model

Ervaringen in onze gemeente, tevens ook bewezen in andere gemeenten, wijzen uit dat intensivering van de communicatie als instrument op zich niet leidt tot een verbeterd scheidingsgedrag voor oud papier en karton. De meeste burgers hebben een bepaald scheidingsgedrag dat alleen verandert c.q. verbetert als het hen gemakkelijker wordt gemaakt om oud papier en karton thuis te bewaren en aan de straat te zetten. Burgers weten immers wel wat oud papier en karton is. Bij gemakkelijk maken hebben we het concreet over een inzamelmiddel dat altijd beschikbaar is om oud papier en karton in kwijt te kunnen. Deze ervaringen worden ondersteund door het Triade model. Volgens dit model wordt het individuele gedrag van burgers bepaald door drie elementen die allemaal in voldoende mate aanwezig moeten zijn om een optimaal gedrag te bereiken. Wanneer op 1 element laag wordt gescoord is het gehele resultaat laag. Het gaat om motivatie, capaciteit en gelegenheid. Motivatie is de mate waarin een persoon belangstelling heeft (voor het resultaat van) dit gedrag. Capaciteit is de mate waarin een persoon over de eigenschappen, macht, vaardigheden en instrumenten beschikt om dit gedrag te tonen. Tenslotte, gelegenheid is de mate waarin tijd en omstandigheden dit gedrag stimuleren of belemmeren. Met communicatie kun je de motivatie en capaciteit verbeteren, maar niet de gelegenheid. De extra inspanningen van de werkgroep oud papier waren tot op heden vooral gericht op motivatie en capaciteit. Nu zullen we ons moeten richten op verbetering van het element gelegenheid. Het gebruik van een minicontainer voor het bewaren en inzamelen van oud papier en karton aan huis is een prima invulling van het element gelegenheid.

Openbare papiercontainers bij milieuparkjes

De fractie Door! heeft in november 2012 een motie ingediend met als doel om de papierinzameling te verhogen en minder papier bij het restafval te verkrijgen. Hierbij werd geopperd om in iedere kern minimaal één papiercontainer te plaatsen bij een reeds bestaand milieupark. Deze containers zouden als service moeten dienen voor de inwoners en mochten geen afbreuk doen aan de inzamelmomenten van de diverse verenigingen. De vereniging mochten er dus geen nadeel van ondervinden. De motie is verworpen.

Met plaatsing van papiercontainers op de milieuparkjes ondervinden de verenigingen nadeel. Deze inzamelwijze ontnemt de mogelijkheid tot deelname van de verenigingen, hun inzameling en inkomsten zullen verder dalen. Verder zijn papiercontainers op openbare milieuparkjes vandalismegevoelig. Dit voorstel is dus niet aanbevelingswaardig. Als service richting de burgers is de papiercontainer aan huis, waarbij verenigingen aan mee kunnen werken, een prima optie.

Papiercontainer aan huis

Hieronder worden de voor- en nadelen van een papiercontainer aan huis weergegeven

Voordelen	Nadelen
<ul style="list-style-type: none">• Verbetering inzamelresultaat.• Meer recycling papier, verhoging milieurendement.• Minder papier bij het restafval dus minder verwerkingskosten.• Minder zwerfafval.• Groter gebruiksgemak voor bewoners.• Container is altijd beschikbaar.• Minder arbeidsintensief, geen tilwerk voor deelnemende verenigingen.• Het papier kan buiten bewaard worden.	<ul style="list-style-type: none">• Weerstand burgers tegen een 3^e container.• Kosten aanschaf papiercontainers, chips en stickers.• Kosten uitzetten containers.• Kosten communicatiemiddelen.• Sociaal aspect minder t.o.v. de verenigingen.• Niet alle verenigingen zullen waarschijnlijk medewerking kunnen verlenen.

Invoer papiercontainer aan huis

Men kan ervoor kiezen om de papiercontainer aan huis gelijk in de gehele gemeente te introduceren of eerst een proef te draaien.

Keuze: met pilot / zonder pilot

Voorkeur

Gezien het hele proces is het raadzaam om een pilot in te voeren. We kunnen onderzoeken of deze manier van inzamelen in onze gemeente een succes is, wat de resultaten zijn en hoe de beleving van de burgers is. Bovendien krijgen zowel de burgers als de inzamelende verenigingen op deze wijze de kans om aan de situatie te wennen. De pilot wordt ingezet voor een half jaar (januari t/m juni 2014) in kernen waar de verenigingen bereid zijn medewerking te verlenen aan de inzameling. Het wordt een pilot met een doorkijk naar een definitieve uitvoering.

Randvoorwaarden

- a. Om een breed beeld van de resultaten te krijgen wordt de pilot gedraaid in twee compacte gebieden. De voorkeur gaat daarbij uit naar een gebied waar nu al middels dozen huis aan huis wordt ingezameld en in een gebied waar nu enkel een brengvoorziening is. Bij het invoeren van de papiercontainer aan huis wordt voorgesteld om ook de brengvoorziening in tact te houden, weliswaar in een lagere inzamelrequentie. Dit is noodzakelijk omdat de pilot enkel in de betreffende kernen binnen de bebouwde kom draait en niet in het buitengebied. De bewoners uit het buitengebied kunnen dan hun oud papier, zoals ze gewend zijn, nog gewoon kwijt in de brengvoorziening. Op deze wijze blijft de omvang van de inzamelgebieden gelijk en is een goede vergelijking van voor en na de gewijzigde situatie mogelijk.
- b. De papiercontainer wordt tijdens de pilot een aangewezen inzamelmiddel (verplicht gesteld). Er wordt maatwerk gevoerd bij situaties waar geen plaats is voor een container.
- c. De vergoedingen blijven € 0,04 per kg voor het haalsysteem en € 0,03 per kg voor het brengsysteem, totdat de pilot is afgerond. Na de pilot wordt de vergoeding opnieuw bekeken.
- d. De pilot wordt afgesloten met een evaluatie middels een burgerenquête in het gebied waar de pilot heeft gedraaid.
- e. Duidelijke communicatie richting de burgers zowel voor- als na de pilot is van belang. De gemeente zal deze communicatie verzorgen. Ook de inzamelende instanties die de pilot draaien

- dienen hieraan medewerking te verlenen.
- f. Doelstelling is verhoging van de papierinzameling en minder papier in het restafval. We gaan vooralsnog uit van een toename van 12% oud papier = totaal 66 kg/inwoner.
 - g. Gedurende de pilot worden sorteeranlyses van het restafval gehouden.
 - h. Wordt de doelstelling gehaald, dan wordt voorgesteld om de papiercontainer in de gehele gemeente verder uit te zetten.

Inventarisatie werkgroep oud papier

Het invoeren van een papiercontainer aan huis kan op diverse manieren en onder verschillende voorwaarden. De belangrijkste voorwaarde is dat, naast de doelstelling om de oud papierinzameling te verbeteren en minder papier in de restafvalcontainers te krijgen, de verenigingen zoveel mogelijk worden betrokken bij de inzameling. Dit kan doordat een vereniging bijvoorbeeld 2 vrijwilligers inzet als beladers achter de inzamelwagens. De papierinzamelaar c.q. verwerker levert de chauffeur en de inzamelwagen. In het kader van veiligheidseisen krijgen de beladers instructies en dragen veiligheidskleding. De vrijwilligers zijn verzekerd via de gemeentelijke ongevallen- en aansprakelijkheidsverzekering. Door op deze wijze te werken kunnen zij hun inkomsten behouden. In veel gemeenten is de inzameling al op een soortgelijke wijze ingevoerd. Bijvoorbeeld in Bergen op Zoom, Woensdrecht, Moerdijk en Rucphen.

Een aantal verenigingen in onze gemeente hanteren reeds een haalsysteem, zoals Diomedon in samenwerking met Gummarusschool in Steenberg Zuid en harmonie Sint Caecilia in de kern Kruisland. Deze inzameling geschiedt middels dozen. Voor deze verenigingen zal de overgang niet zo groot zijn. Het is minder arbeidsintensief om containers achter de inzamelwagens te plaatsen dan dozen te tillen en in de inzamelwagens te deponeren. Voor het merendeel van de verenigingen zal het een hele omschakeling zijn. De meest optimale situatie is dat alle verenigingen hieraan mee kunnen werken.

Tijdens de bijeenkomst van de werkgroep oud papier op 22 augustus jongstleden is geïnventariseerd welke verenigingen bereid zijn om deel te nemen aan een huis aan huis inzameling middels een papiercontainer. Uitgebreide informatie over de redenen, randvoorwaarden en vragen vindt u in bijgaand verslag van de bijeenkomst.

Wel medewerking	Geen medewerking
<ul style="list-style-type: none"> • Semper Crescendo Nieuw-Vossemeer • Gummarus/Diomedon • SC Welberg-JF Kennedyclub Welberg • Scouting Steenberg • Harmonie St. Caecilia Kruisland 	<ul style="list-style-type: none"> • RK Kerkbestuur Petrus en Paulusschool Dinteloord • Vogelvereniging EdelTijdverdrif Dinteloord • Ouderraad Groen van Prinsterer • Zendingscommissie Gereformeerde Gemeente Dinteloord
<p>Neutraal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ouderraad De Regenboog 	<ul style="list-style-type: none"> • Voetbalvereniging Val Aan De Heen • Oudercomité de Nieuwe Veste

Het is mogelijk dat de verenigingen na uitvoering van de pilot hun mening bijstellen. Daarom zal hierna nogmaals een inventarisatie plaatsvinden.

Pilotgebied

Er zijn een aantal verenigingen die enthousiast zijn om aan de pilot mee te werken. Wij stellen voor om de pilot te gaan draaien in de volgende gebieden:

- Steenbergens Zuid door SV Diomedon/Gummarsschool Steenbergens in wijk Steenbergens Zuid
- Nieuw-Vossemeer kern binnen de bebouwde kom door Harmonie Semper Crescendo (huishoudens)

In totaal zijn dit 2500 huishoudens.

Buiten het feit dat deze verenigingen enthousiast zijn is hier tevens sprake van een afgebakend gebied. Het voldoet aan de wens om de pilot zowel in een gebied met een brengsysteem als in een gebied met een haalsysteem uit te voeren.

Vervolgtraject na pilot

De resultaten van de pilot worden, in samenwerking met de inzamelende verenigingen, aan uw raad aangeboden. Indien blijkt dat de pilot een succes is dan wordt dit gecombineerd met een vervolgvorstel. Er is reeds uitgebreid onderzocht wat de beste opties zouden kunnen zijn voor onze gemeente. Besluitvorming hierover zal in een later stadium plaatsvinden. Onder andere de volgende zaken komen dan aan de orde:

- Vergoeding/samenwerking/afspraken met verenigingen
- Container wel/niet verplicht stellen
- Inhoud container, eventueel keuzemogelijkheid voor burgers
- Voorzieningen bij hoogbouw
- Containers wel/niet chippen
- Aanname c.q. doorberekening van de kosten
- Aanbesteding inzameling oud papier/ aanschaf en uitzetten papiercontainers.

Mochten verenigingen vanwege gefundeerde redenen niet in de gelegenheid zijn om medewerking te verlenen aan een inzameling met een papiercontainer aan huis, dan zijn er diverse manieren om hier mee om te gaan. De insteek is om een oplossing te vinden waar zowel de gemeente als de verenigingen zich in kunnen vinden.

4. Middelen

Het contract met de huidige papierinzamelaar/verwerker Kempnaars Recycling B.V. loopt af op 31 december 2013. De huidige papierinzamelaar heeft gedurende de gehele periode maatwerk geleverd bij de inzameling. Dat gaf alle partijen de kans om op flexibele wijze bepaalde activiteiten uit te proberen. De huidige inzamelaar is benaderd met het verzoek om medewerking te verlenen aan de pilot. Daarbij zal het contract worden verlengd tot 31 december 2014. Het bedrijf is hierbij in de wetenschap dat de intentie bestaat om na deze periode een (Europese) aanbesteding aan te gaan, dit conform de aanbestedingswet en het inkoopbeleid.

Kosten

Gewijzigde situatie kosten inhuur en uitzetten proef papiercontainer aan huis.

Na een nieuw aanbod van de firma Kempnaars blijkt dat de totale kosten voor het lenen en uitzetten van de papiercontainers lager uitvallen dan in eerste instantie was aangegeven. Bovendien zijn nu nieuwe 240 liter containers voorhanden daar eerder sprake was van goede tweedehands containers. De netto kosten zouden eerst € 13.200,- zijn.

Het gewijzigde kostenplaatje komt er nu als volgt uit te zien.

	Kosten	Baten	Totale kosten
Uitzetten containers 2013, 2500 aansluitingen	€ 10.000,--		
Communicatie burgers 2013	€ 750,--		
Restant niet uitbetaalde vergoedingen		€ 8.250,--	
Totale kosten/baten 2013	€ 10.750,--	€ 8.250,--	€ 2.500,--
Huur containers jan t/m juni 2014	€ 0,--		
Ophalen containers na pilot (€ 10.000,--)	p.m.		
Uitvoering burgerenquête	€ 750,--		
Vermeden verwerkingskosten (18 ton)		€ 2.550,--	
Totale kosten/baten 2014	€ 750,--	€ 2.550,--	€ 1.800,-- pos
Totale kosten project 2013/2014			€ 700,--

Omdat de kosten ad € 13.200,-- reeds in de concept begroting waren opgenomen, en de werkelijke kosten naar verwachting € 700,-- zullen zijn, kan het bedrag van € 12.500,-- worden afgeraamd bij de perspectiefnota 2014.

Huidige situatie

Verenigingen krijgen voor het haalsysteem € 40,-- per ton en voor het brengsysteem € 30,--/ton. Tevens wordt nog de stimulansregeling gehanteerd.

Stimulansregeling

De raad heeft in 2004 besloten om een stimulansregeling in te voeren met als doel om de papierinzameling, en daarmee het scheidingsgedrag van de burgers, te verbeteren. Als een vereniging in een jaar meer kg oud papier inzamelt dan het gemiddelde over de jaren 2001 t/m 2003, dan krijgen zij over deze extra aantal kg nog eens € 0,03 (in totaal dus € 0,06). De regeling werd in eerste instantie voor een proefperiode van 2004 t/m 2006 ingesteld. In 2003 werd er 64 kg/inwoner ingezameld, in 2007 was dit ruim 67 kg.

De stimulansregeling is gedurende de jaren, in combinatie met de diverse acties verlengd, en geldt dus nog steeds. In 2012 konden 3 verenigingen een beroep doen op de stimulansregeling; Semper Crescendo uit Nieuw-Vossemeer, Stichting Behoud Petrus en Pauluskerk en Zendingscommissie Gereformeerde Gemeente uit Dinteloord. Het totaal bedrag was € 2.653.

Voorgesteld wordt om de stimulansregeling en de reguliere vergoedingen tot en met de pilot te continueren en daarna te besluiten hoe dit wordt voortgezet.

Vervolg doorberekening 2014

Nadat de resultaten van de pilot bekend zijn kan aan de hand van deze gegevens een doorberekening gemaakt worden van de kosten en de opbrengsten.

5. Risico's

Het enige risico bij het invoeren van de pilot is dat de resultaten tegen kunnen vallen. Echter gezien de ervaringen van andere gemeenten die met een papiercontainer werken met daarbij de positieve resultaten zal dat risico minimaal zijn.

Tevens zal in eerste instantie weerstand zijn tegen een 3^e container. Ervaringen leren echter dat de weerstand alleen in het begin heerst en in een later stadium verdwijnt, de burger gaat het gemak van een papiercontainer aan huis inzien.

6. Communicatie/Aanpak

- Met de inzamelaar wordt een contract aangegaan voor het uitvoeren van de pilot. Het contract loopt door t/m 31 december 2014.
- Begin november 2013 komt de werkgroep oud papier bij elkaar om het vervolgtraject verder te bespreken.
- Met de betreffende burgers uit het pilotgebied wordt gecommuniceerd hoe en waarom de proef wordt gedaan.
- De pilot duurt een half jaar, van januari t/m juni 2014.
- De pilot wordt afgerond met een burgerenquête in de betreffende gebieden.
- Er wordt met de verenigingen een bijeenkomst belegd waarbij de resultaten van de pilot kenbaar worden gemaakt en het vervolgtraject wordt besproken.
- Uw raad wordt op de hoogte gesteld van de resultaten en het vervolgtraject wordt voorgesteld.

7. Advies

Wij stellen aan uw raad voor om

1. akkoord te gaan met het invoeren van een pilot met een papiercontainer aan huis;
2. deze uit te laten voeren door S.V. Diomedon/Gummarusschool in Steenberg en door Harmonie Semper Crescendo in Nieuw-Vossemeer, binnen de bebouwde kom;
3. gezien de meevallende kosten ten opzichte van het eerder voorstel het bedrag van € 12.700,-- aframen in de perspectiefnota 2014.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Steenberg,
de secretaris

de burgemeester

mr. J.M.W.H. Leloux

drs. S.C.C.M. Bolten